

DEFINICE NÁBOŽENSTVÍ

2. Náboženství

2.1 Pojem náboženství

Latinské slovo pro náboženství *religió* má původ zřejmě ve slovese *religó*, což znamená *znovu svazují*. Jde o opětovné navázání (dříve porušeného) vztahu mezi skutečností pozemskou a „tím nebeským“. (Motiv svazování se objevuje i v sanskrtském slově *jóga*, které je příbuzné českému *jho*.)

2.2 Definice náboženství

Pokusy vyslovit *co* je náboženství, se objevují podstatně později než samo náboženství. Dříve se definovalo pomocí pojmů *nauka*, *názor*, *představa*, uvažovala se pouze intelektuální stránka náboženství; náboženstvím vzbuzené emoce, mravní úsilí, umělecké vyjádření náboženství a meditace však zůstávaly stranou.

Na náboženství lze pohlížet z nejrůznějších hledisek a většina definic je poplatná právě tomuto částečnému (psychologickému, sociologickému) pohledu. Každá definice je determinována také pohledem na skutečnost.

V definicích, které se pokoušejí uchopit náboženství v jeho celosti, figuruje vždy (alespoň skrytě) pojem *transcendence* (z lat. *transcendó* - překračuji, přestupuji), ve hře je tedy cosi, co se člověku svojí povahou vymyká, co stojí nezávisle na něm.

Definic náboženství je opravdu velké množství. Jmenujme alespoň některé:

Plotinos (204-270): „*Náboženství je let sebe samého k sobě samému.*“

I. Kant (1724-1793): „*Náboženství je uvědomění si mravního zákona (kategorického imperativu) jakožto božského příkazu.*“

J. G. Fichte (1762-1814): „*Náboženství je poznání, objasňuje člověka sobě samému, odpovídá na nejvyšší otázky, které vůbec mohou být*

nadneseny a přináší člověku dokonalou jednotu se sebou samým a skutečné posvěcení mysli.“

K. Marx (1818-1883):

„Náboženství je povzdech utlačované bytosti, obrana vůči bezcitému světu a obrana duše před bezduchými okolnostmi. Je opiem lidstva. Je iluzorní štěstí, které je třeba odvrhnout, chce-li člověk dosáhnout opravdového štěstí.“

S. Freud (1858-1917):

„Náboženství se tak může stát všeobecnou obsedantní neurózou lidstva; jako nutková neuróza dětí... Jestliže je tento názor správný, dá se předpokládat, že odvrácení se od náboženství se musí projevit jako osudová nutnost při procesu růstu...“

Podrobněji se věnujme definici současného českého teologa O. Štampacha:

„Náboženství je reálný, životní, osobní vztah člověka k transcendentální skutečnosti.“

Durkheimovo definice náboženství:

Francouzský sociolog Emil Durkheim považoval náboženství za účinný mechanismus společenské soudržnosti a definoval ho sociologicky následujícím způsobem: **„Náboženství je jednotný systém představ a praktik vztahující se k posvátným věcem, který spojuje (systém) do jedné morální komunity nazvané církve všechny stoupence těchto představ a praktik.“**

Praktiky jsou rituály, představy jsou např. mytologie a vůbec naše představy o posmrtném životě.

Clifford Geertz, významný symbolický antropolog konce dvacátého a počátku jedenadvacátého století dává tuto definici: VIZ SAMOSTATNÝ SOUBOR – DEFINICE JE V TEXTU!